אלא גרייתא לברייתא וברייתא לגרייתא, אבל גרייתא לגרייתא, וברייתא לברייתא, לית לן בה, א"ל רבא מאי שנא גרייתא לברייתא וברייתא לגרייתא דלא דהך דבעי למיחזי אוירא לא קא חזייא, והא דלא קא בעי למיחזי אוירא קא חזייא, ברייתא לברייתא וגרייתא לגרייתא נמי הך דבעיא למיחזי אוירא דימין קא חזיא אוירא דשמאל ודשמאל קא חזיא אוירא דימין אלא ל"ש. ואמר רב חננאל אמר רב תיתורא דתפילין הלכה למשה מסיני, אמר אביי מעברתא דתפילין הלכה למשה מסיני ואמר אביי שי"ן של תפילין הלכה למשה מסיני, וצריך שיגיע חריץ למקום התפר, רב דימי מנהרדעא אמר כיון דמנכר לא צריך ואמר אביי האי קלפא דתפילין צריך למיבדקיה דדילמא אית בה ריעותא ובעינא כתיבה תמה וליכא רב דימי מנהרדעא אמר לא צריך קולמוסא בדיק לה. א"ר יצחק רצועות שחורות הלכה למשה מסיני מיתיבי תפילין אין קושרין אותן אלא במינן בין ירוקות בין שחורות בין לבנות, אדומות לא יעשה מפני גנאי ודבר אחר, א"ר יהודה מעשה בתלמידו של ר"ע שהיה קושר תפילין בלשונות של תכלת ולא אמר לו דבר, איפשר אותו צדיק ראה תלמידו ולא מיחה בו, אמר לו הן לא ראה אותו ואם ראה אותו לא היה מניחו, מעשה בהורקנוס בנו של ר' אליעזר בן הורקנוס שהיה קושר תפיליו בלשונות של ארגמן ולא אמר לו דבר, איפשר אותו צדיק ראה בנו ולא מיחה בו, אמרו לו הן לא ראה אותו ואם ראה אותו לא היה מניחו קתני מיהא בין ירוקות בין שחורות ובין לבנות לא קשיא כאן מבפנים כאן מבחוץ, אי מבפנים מאי גנאי ודבר אחר, איבא זימנין דמתהפכין ליה. תנא ב] תפילין מרובעות הלכה למשה מסיני אמר רב פפא בתפרן ובאלכסונן, לימא מסייע ליה העושה תפלתו עגולה סכנה ואין בה מצוה אמר רב פפא מתני' דעבידא כי אמגוזא. אמר רב הונא תפילין כל זמן שפני טבלא קיימת כשירות, רב חסדא אמר נפסקו שתים כשירות שלש פסולות, אמר רבא הא דאמרת שתים כשירות לא אמרן אלא שלא כנגד זה אבל זה כנגד זה פסולות, וזה כנגד זה נמי לא אמרן אלא בחדתתא אבל בעתיקתא לית לן בה, אמר ליה אביי לרב יוסף היכי דמיין חדתתא והיכי דמיין עתיקתא? אמר ליה כל היכא ג] (כי) דמיתלי ביה בשלחא והדר ד] חלים עתיקתא, ואידך חדתתא,

וא"נ

רש"י

גרייתא לברייתא. (א) (שכתב) והיה כי יביאך קודם לקדש דנעשים פנימית חיצונה ס]: **אבל גרייתא לגרייתא.** כגון אם הקדים שמע להיה כי יביאך: **או ברייתא לברייתא.** כגון והיה אם שמוע ו] בשמאל, קדש בימין של מניח: **תיתורא.** גשר לאחר שנתן האגרוס בבתים דרך הפה הרחב שהבתים עשוין כמין בתי ידים שקורין גוזי"ן ומכניס האגרוס דרך הפה ותוחב בבתי האלכסונות ותופר מג' הדפנות מכל אחת מהם והד' נשארת ארוכה וכופלה לאותו אורך ומוליכה על אורך של ג' הדפנות ותופר אורך של ג' דפנות על רחבו של זה והוא בית מושבו של תפילין ונראה כמין דף של גשר: **מעברתא.** כשנותן הרצועה של תפילין סביב אותו תיתורא יכפיל הקלף סביב הרצועה כמין שעושים לפי המכניסים שלא תהא הרצועה קבועה אלא כשהוא רוצה מושכה אילך ואילך ומאריך ראש זה ומקצר ראש זה ולשון מעברתא שמעבירים ומושכה לכל צד שירצה: **שי"ן של תפילין.** לבית ז] חיצונה עושין כמין קמטים דקים בקלף ונראין בו כמין שי"ן: **וצריך שיגיע חריץ.** שבין בית לבית עד מקום התפר למטה כלומר עד בית מושבו דהיינו תיתורא ח]: **כיון דמינכר.** חריץ למעלה קצת אין צריך להגיע למקום התפר: **קילפא.** קלף: **ריעותא.** נקב: **אלא במינן.** של עור ולא של משי ופשתן: **אדומות לא יעשה.** מפני גנאי שמא יאמרו גרדן הוא ומדם חטטיו נצבעו והאדימו הרצועות: **ודבר אחר.** שמא יאמרו אשתו נדה בעל ונצבעו בדם: **של תכלת.** דלאו ט] מינן הוא: **מבפנים.** אפילו לבנות ודא"ר ינאי שחורות מבחוץ דמספקין ליה. מה שבפנים (ב) בחוץ ונראה כאודם: **תפילין מרובעות** י] **בתפרן.** בתפירתן ישמור את ריבוען שלא ימשוך חוט התפירה יותר מדאי שלא יכווץ ויקצר רחבו שקורין דגרונ"ר: **ובאלכסונן.** שיהא ריבוען מכוון ארכו כרחבו כדי שיהא להם אותו אלכסון שאמרו חכמים (סוכה דף ח.) כל אמתא בריבועא אמתא ותרי חומשי באלכסונא ולא יהא ארכו יתר על רחבו שאפי' יש לכן אלכסון פסולין: **תפלתו עגולה.** בית מושב תפילין עגול שאין להם בית מושב אלא יא] כמין דופן עגולה: **סכנה.** יב] שכשתיכנס בפתח ויכה ראשו באסקופה שלא יכנסו התפילין בראשו: **ואין בה מצוה.** דמרובעות הלכה למשה מסיני: **כאמגוזא.** שעור בית מושבה אחוד ביותר אבל עגול כעגיל וכטבעת אימא דכשירה שהרי יש להם [בית] מושב: **טבלא.** זהו עור של בתים יג]: **שתים.** שני דפנות בשני בתים. **זה שלא כנגד זה.** כגון שנפסק בית ראשון ובית ג' ואחד שלם ביניהם: **זה כנגד זה** יד] [בתים הסמוכים] ל"ה **זה כנגד זה** כגון אויר תרין אחד נפסק דופן בית זה ודופן בית שכנגדו **זה שלא כנגד זה** שנפסק זה באויר אחד וזה באויר אחר שאין קרע רואה את חבירו שהבית מפסיק ביניהן (ג): טו] <**לא אמרן.** ב' בתים הסמוכים דפסולים>: **בחדתא.** ונפסקו ודאי עור מקולקל הוא טז]: **דעתיקי** יז] **בעתיקתא.** כשאוחז בעור ומפשט: **והדר חלים.** כשמניחן חוזר וכווץ יח]: **שילחא.** עור כמו (ויקרא א) והפשיט *ונתח: יט] (דף ע"ג דסדר) **חלים.** לשון חיבור שמחבר הקמט למקומו:

א"נ

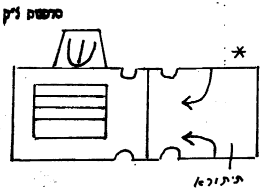

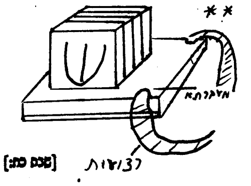

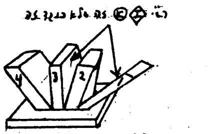

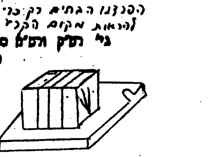

תוספות

תיתורא דתפילין הלכה למשה מסיני. הוא העור הנכפל למטה שמכסה פי הבתים והוא בית מושבו של תפילין ונראה כמין דף של גשר ומשמע מתוך פירוש הקונטרס שהבתים והתיתורא הכל מעור אחד כ] ואין נוהגין כן. מ"ר:

מעברתא דתפילין. הוא העור הנעשה מכפילות העור שהוכפל למטה לכסות פי הבתים ומכניסים בו הרצועות ונקראת מעברתא על שם שצריך שלא יהו הרצועות קבועות אלא מעבירין ומושכין לכל צד שירצה מאריך ראש זה כא] ומקצר ראש זה ובערוך ערך מעבר פי' מעברתא כב] הוא תיתורא וכן גרסינן נקראין מעברתא ותיתורא הוא מקום שמכניסין בו הרצועה ונקראת מעברתא דתפילין ונראה דלא פירש הערוך כן בשביל שיהא מעברתא דתפילין ותיתורא דתפילין הכל א' כג] דבגמ' חשיב להו בתרתי אלא משום דמחברי אהדדי חשיב להו כחדא וי"מ מעברתא רצועה קטנה שמעבירין למעלה על בית תפילין של יד ואין נראה לפסול משום שאינו רואה כל הבית את האויר חדא דלא שייך אינו רואה האויר בכי האי גוונא אלא כי חבר ביתא אחרינא תמן ועוד דשמא דבית החיצון שאינו רואה האויר פסול לא שייך אלא בתפילין של ראש ולא בשל יד כמו שיש בתשובות הגאונים ועוד כי הרצועה שמשימים על בית הזרוע אינו מכסה כל הבית אלא הבית עצמה מגולה ימין ושמאל א"כ הבית רואה שפיר את האויר נגד המעברתא כד] ונגד שכנגדו. מ"ר:

דשי"ן של תפילין הלכה למשה מסיני. בשל ראש איירי והטעם *) אם אין דינו להיות פוסלת דנמצא דאין בית רואה את האויר דלא דמי למולה תפלה של ראש ועושה אותה של יד. מ"ר:

שי"ן של תפילין הלכה למשה מסיני. כתב בשימושא רבה דתפילין טורה השי"ן כה] דימינא ג' רישי ודשמאלא ד' רישי ואי אפיך לית לן בה עוד כתוב *בו שמניחין על קלף הפרשיות קלף חלק אחד וכורכו בו ושמא בשל יד קאמר אם כתבו בד' טורים כדאמרינן לעיל וצריך לדבק עוד כתוב שם אמר אביי כתבינהו אגויל שפיר דמי וכן הלכה והא א"א דבהדיא אמרינן בפ' המוציא יין (שבת דף עט:) תפילין אגויל מי כתבינן עוד כתוב בתקון תפילין שעושה אותם רחבים ב' אצבעות ואי עבדינהו טפי שפיר דמי ואי פחות לא מיפסיל בהכי ובריש המוצא תפילין (עירובין דף צז:) פירשתי טעם דומיא דלין. מ"ר:

קולמוסא בדיק ליה. וכן הלכה וה"נ אמרינן בהרוטב (חולין דף [illegible]) כל נקב שהדיו עובר עליו אינו נקב. מ"ר:

רצועות שחורות. יש שעושין בתים של תפילין מקלף לבן דלא בעי' שחורות אלא רצועות. מ"ר:

תפילין מרובעות. יש שאין מרבעין אלא במקום מושבן ושמא צריך הבתים מרובעין של ראש כשארבעה דבוקות וכן בית של יד וקצת היה נראה דלא בעי ס] מרובעות אלא בתפרן ובאלכסונן כמו שמפרש רב פפא. מ"ר:

*) על שי"ן דינו ט' דאין שי"ן רחבה. נ"ק

עין משפט נר מצוה

קצ א ב מיי' פ"ג מהלכות תפילין הל"ה סמג עשין כב טוש"ע או"ח סי' לב סעי' מד:

קצא ג מיי' שם טוש"ע שם סעי' מג:

קעב ד מיי' שם הלכה יא טוש"ע שם סעי' מג:

קעג ה ו מיי' פ"ג מהל' תפילין הלכה יד סמג שם טוש"ע או"ח סי' לג סעי' ג:

קעד ז ח מיי' פ"ג מהל' תפילין הלכה ה טוש"ע או"ח סי' לב סעי' נב:

קעה ט מיי' פ"ד שם הלכה ג:

רש"ל וקראין תיתורא רש"ל

קעו י כ ל מ מיי' פ"ג מהל' תפילין הלכה א סמג עשין כב טוש"ע או"ח סי' לב סעי' מ:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה גרייתא לברייתא שכתב והיה כי: (ב) ד"ה ומבפנים וכו' מבחוץ ונראה כאודם בס"ד ואח"כ מ"ה כשפרן והיינו תפילין מרובעות נמחק: (ג) ד"ה זה שלא כנגד וכו' מפסיק ביניהן בס"ד ואח"כ מ"ה כתרגמא:

שיטה מקובצת

א] תיבת קא נמחק: ב] תפילין מרובעות. פ"ה הבתים מרובעים והולך לטעמו (א) שפי' דהתיתורא מעור אחר של הבתים עצמן ועוד נראה לפרש שצריך שיהיה גם התפירה מרובעת ויהיה בה דין אלכסון כל אמתא בריבוע כו'. גליון: ג] תיבת דמיתלי. תיבת כי נמחק: ד] חלים עתיקתא. כצ"ל חלים חדתא ואידך עתיקא: ה] פנימית חיצונה. אי נמי תקדים וזה אם שמוע לשמע דנעשית פנימית חיצונה וחיצונה פנימית: ו] אם שמוע משמאל

[illegible]

נושא
פתח הזכות בגמ' התפילין

הלכה למשה מסיני

נושא
מה אם יש זורק
ובדוק את הקלף מפני נקב

נושא
רצועות שחורות
הלכה למשה מסיני

מזגה
ב' מצבים יקשרו
תפילין בקשירות
שאינן של עור
צבעונות של תכלת וארגמן

נושא
תפילין בזיון
ורגות מרובעות

נושא
קרע בבתים

קדש, והיה כי יביאך, שמע, והיה אם שמוע